

МАКЕДОНСКО БИОЛОШКО ДРУШТВО
6. GARA SHTETERORE nga lënda e biologjisë
Viti i I (parë)

<p>1. Prej cilit vit është përdorur sistematika e Robert Vitaker -it?</p> <p>a) 1928 b) 1937 c) 1969 d) 1898</p> <p style="text-align: right;">1p/___</p>	<p>2. Karakteristikë e përbashkët e Cyanophyta dhe Rhodophyta është :</p> <p>a) përbërje qelizore pak ose më shumë e njëjtë b) më shume ose me pakë ngjyrë e njëjtë c) prodhim i amidonit gjatë procesit të fotosintezës d) formohen gjatë reproduktimit spore</p> <p style="text-align: right;">1p/___</p>
<p>3. Sa përmban forca e zmadhimit të okularit te mikroskopi dritë ?</p> <p>a) 60 herë b) 90 herë c) 10 herë d) 40 herë</p> <p style="text-align: right;">1p/___</p>	<p>4. Për dallim të dikotiledoneve monokotiledonet karakterizohen me karakteristikat e ardhshme :</p> <p>a) kërcell sekundar b) sistem të rrënjëve c) rrënjë kryesore d) pore percuese te mbyllura</p> <p style="text-align: right;">1p/___</p>
<p>5. Plotësoni fjalinë : „Diatomeat (Bacillariophyta) janë organizma njëqelizorë të cilat :</p> <p>a) kryesisht ushqehen heterotrofe dhe jetojnë në koloni “ b) Lëvizin me ndihmën e flagelumeve dhe pseudopodeve c) formojnë mure qelizore të ndërtuar nga CaCO₃“ c) formojnë mure qelizore të ndërtuar nga SiO₂</p> <p style="text-align: right;">1p/___</p>	<p>6. Ngjajshmëritë gjenetike në mes të njeriut dhe 2 lloje të shimpanzës janë argument që ndarja në mes të Homininëve dhe shimpanzës është paraqitur para :</p> <p>a) 250 000 viteve b) 100 000 000 viteve c) 1 000 000 viteve d) 6 000 viteve</p> <p style="text-align: right;">1/p___</p>
<p>7. Në mes të bimëve lulore nuk takon :</p> <p>a) lejthia b) kallami c) larshi d) lisi</p> <p style="text-align: right;">1p/___</p>	<p>8. Cyanophyta i takon mbretërisë :</p> <p>a) Protista b) Fungi c) Monera d) Plantae</p> <p style="text-align: right;">1p/___</p>
<p>9. Ndërlikimi (komplikimi)i sistemit cirkulatorë te kurrizorët është paraqitur te njëra prej shembujve të mëposhtme.Rrethoje pretendimin e saktë !</p> <p>a) bretkoca-lepuri-krokodili-peshkaqeni b) peshkaqeni-bretkoca-krokodili-lepuri c) peshkaqeni-krokodili-lepuri-bretkoca d) krokodili-qeni-peshkaqeni-bretkoca</p> <p style="text-align: right;">1p/___</p>	
<p>10. Popullsia e guacës <i>Dreissena sp.</i> Karakterizohet me rritje intenzive në sistemet liqenore. Shpjegimi më i përshtatshëm për këtë rritje intenzive të guacës është se .:</p> <p>a) Guacat e turbullojnë ujin përreth tyre dhe në këtë mënyrë ja vështirsojnë predatorit (grabitçarit) për ti parë ato b) ka numer te vogel te predatoreve te cilet do ta kishin zvogeluar madhesine e popullise se guaces. c) Për shkak të ndotjes së ujit ka ndodhur mutacion i cili ka sjell deri te zmadhimi i reproduktimit të guaces d) Ata janë më mirë të adaptuar (pershtatur) në mjedisin për dallim të llojeve tjera</p> <p style="text-align: right;">4p/___</p>	

11. Sipërfaqja e oqeanëve është e banuar nga numër i madh i bimëve mikroskopike. Rretho se cili prej faktorëve të përmendura do të shpie deri te zvogëlimi i numrit të këtyre bimëve ?

a) numer i zmadhuar i kafshëve mikroskopike

b) koncentrim më i madh i mineraleve në uje

c) temperatura më e lartë

d) intenzitet më i madhë i dritës

e) zvogëlimi i nivelit të ujit në oqeanë

f) asnjëra prej të lartëpërmendurave

2/p _____

12. Pas ndarjes së shimpanzës dhe hominint , ndryshimi kryesor i parë i homininëve ka qenë :

a) zmadhimi i trurit

b) lloj stereoskopik

c) prodhim të mjeteve primitive

d) mbajtje e drejte e trupit dhe ecje te dy ekstremiteteve te pasme .

e) hemoterme

f) dimorfizëm të zmadhuar të organeve gjinitale

h) karnivor (mishngrënës)

2p/ _____

13. Gjatë periudhës së qëndrimit të tij në Ishujt Gallapagos ,Darvini ka vërejtur se numër i madh i shpendëve (familja Geospizidae) të cilët dallohen nga shumë karakteristika ,por më shumë nga madhësia e sqepit të tyre dhe nga mënyra e të ushqyerit .Këtë investigim të Darvinit më së miri e shpjegon fenomeni i :

a) Mutacionit

b) speciacioni simpatrik

c) Radiacioni adaptiv

d) Evolucionit konvergent

e) speciacioni alopatric

4 p/ _____

14. Shënoni tipin e përshtatjes së duhur dhe interakcionin e duhur biotik të cilat janë paraqitur në fotografitë !

a) _____ ngjyrosja kriptike

b) _____ muatualizem

4 p/ _____

15. Riprodhimi te Bryophyta zhvillohet me _____ ndryshim te gjeneratave. _____. Dallojmë: gjenerate _____ seksuale _____ dhe _____ joseksuale _____.

* VEMENDJE një vijë don të thotë një frazë e përgjithshme *

4p/ _____

16. Shëno përgjigje të saktë (S) ose jo të saktë (J) dhe shënoje përgjigjen e duhur !

Pretendimi	S	J
Procesi gjatë së cilit ndarja e pjesëve nga molekulat e mëdha bazohet nga fusha elektrike quhet elektroforezë.	S	
Protistat janë organizma njëqelizorë të cilat kanë bërthamë dhe organele qelizore.		J (Protistat janë organizma njëqelizore dhe shumëqelizore të cilat kanë bërthamë dhe organele qelizore.)
Viruset kanë formë poliedrike.	S	
Nuselala është kafshë që ushqehet me insekte.		J (nuselala është bishe)
Tapiri është kafshë herbivore.	S	
Babuni është lloj i maces		J (babuni është majmun)
Shumimi aseksual të kafshët e shtypura zhvillohet përmes të konjugacionit.		J (shumi seksual është përmes konjugacionit)

7p/___

17. Latrapeci ose qumshti i gjarperit (lat. *Chelidonium majus* L.) i takon familjes së njejtë me afionin dhe lulkuqen. Radhite bimën në kategoritë e duhura sistematike.

Përgjigje :

Mbretëria : Plantae

Klasa: Magnoliophyta, Dicotyledonae

Rendi : Papaverales

Familja : Papaveraceae

Gjinia : *Chelidonium*

Lloji : *Chelidonium majus*

12 p/___

11.! Trego se cka paraqet termi LLOJ !

Mbledhje e individeve me prejardhje të njejtë ,të cilët nën ndikimin e mjedisit dhe luftës për mbijetesë kanë krijuar jetë të pamvarur, 2p/___

nuk dallohen në mes vete, 2p/___

banojnë në mjedis të caktuar të përbashkët 2p/___

individët mund të shumohen ndërmjet veti dhe 2p/___

të japin pasardhës të frutshëm 2p/___

12. Shënoi emrat latin të :

- a) Myku i zi Mucormucedo
 b) Ameba dizenterike Entamoebadysenteriae
 c) Trendafili i eger Rosa canina
 d) Korali i kuq Coraliumrubrum
 e) Grerëza e madhe Vespa crabro

10 p/___

16. Në diagram është dhënë një zinxhir i të ushqyerit .

Nëse karnivorët (mishgrënësit) e nivelit 3, papritur vdesin për shkak të një sëmundje , atëherë në cilin nivel trofik egziston mundësia e zmadhimit të numrit të organizmave

a) 1 и 2	b) 1 dhe 4	c) 2 dhe 4	d) vetem 1
e) vetem 2	f) vetem 3	h) vetem 4	g) ne anjeren

4 p/___

21. Llojet e dhëna mëposhtë të kafshëve (në kolonën e parë) janë të renditura kronologjikisht sipas shkallës së zhillimit evolutiv: Lidhi këto lloje të organizmave tek të cilit për herë të parë gjatë evolucionit është paraqitur sistem i caktuar (në kolonën e dytë) , duke e lidhur numrin e duhur me shkronjën e madhe të duhur në kolonën e tretë në tabelë .

1. Protozoa		
2. Porifera	A. Digjestion ekstracelular	3 A
3. Cnidaria	B. Sistem nervor	3 B
4. Platyhelminthes	C. sistem cirkular i mbyllur	5 C
5. Annelida	D. sistem digjestiv me hapje anale dhe gojore të ndara	5 D
6. Arthropoda		
7. Chordata		

8/p___

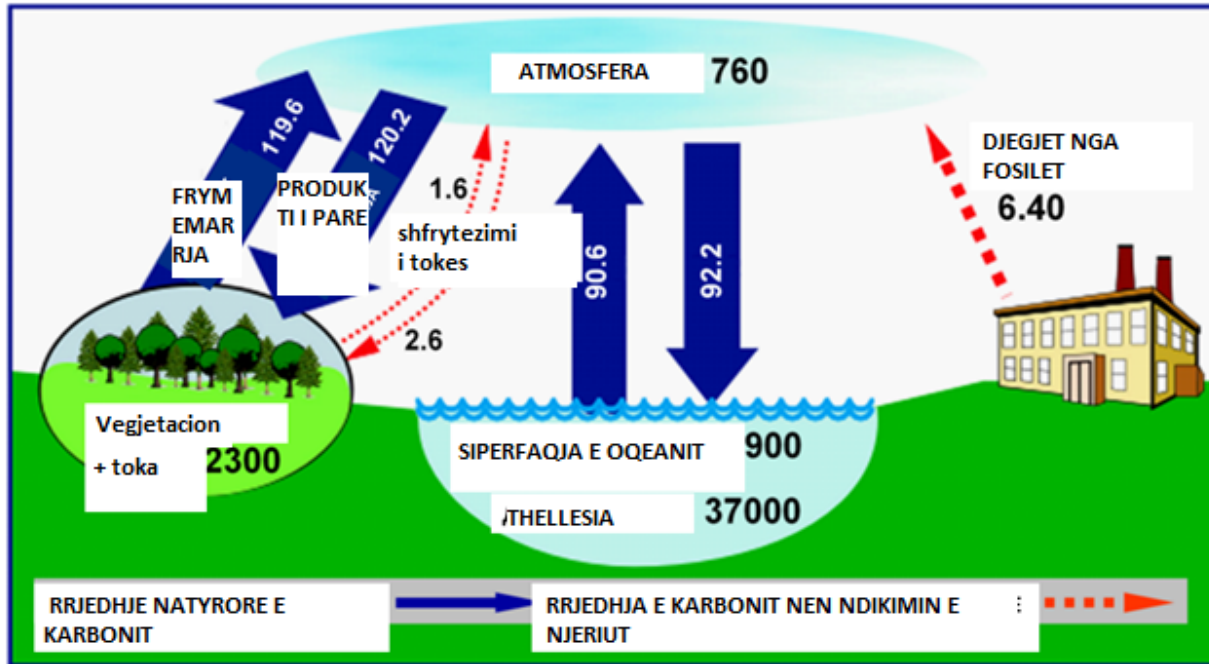
22. Numëroi 4 pasoja nga konsumimi kronik i alkoholit :

Delirium tremens, halucinacioni,

epilepsia, demenca, humbje morale dhe etike.

4/p___

23. Shpjego detajisht se cka tregohet në skemë:

NJESIA MATESE :GtC/viti

-Në tregimin sistematik është paraqitur shkatërimi i ciklit të karbonit si rezultat i ndikimit të njeriut. Shkatërimi i cili vjen si rezultat të përdorimit jo të duhur të tokës dhe djegjes së fosileve dukshëm e zmadhon sasinë e gazrave serrë në atmosferë dhe e shkakton efektin e kopshtit serrë i cili shkakton ngrohje globale .

6p/___

- Ka balancë të vazhdueshme në mes të përdorimit të karbonit nga ana e bimëve gjatë procesit të fotosintezës dhe lirimit të të njejtit gjatë frymëmarrjes.

2p/___

- Në ujin e oqeanit fitoplaktoni gjatë procesit të fotosintezës e shfrytëzon karbonin, ai me zinxhirin e të ushqyerit rotullon në oqean. Gjatë frymëmarrjes dhe difuzionit lirohet karboni në atmosferë.

4p/___

- Në tokë dhe oqean me kalimin e kohës formohen rezerva të karbonit. Rezervat njeriu i shfrytëzon për lloj të naftës ,gazit etj.

4p/___

16p/___

